

مطالعه‌ی تطبیقی روش‌شناسی مقالات حسابداری در مجلات معتبر داخل و خارج از ایران

زهرا دیان‌تی دیلمی

استادیار دانشگاه علوم اقتصادی
Zahradianati@yahoo.com

راضیه بردبار

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه علوم اقتصادی
Raziyehbordbar@ses.ac.ir

تاریخ دریافت: ۹۲/۳/۱۷ تاریخ پذیرش: ۹۱/۵/۲۰

چکیده

این پژوهش، به مطالعه‌ی تطبیقی روش‌شناسی مقالات حسابداری در مجلات معتبر داخل و خارج از کشور پرداخته است. با توجه به اینکه به نظر می‌رسد، پژوهش‌های داخلی اغلب فاقد نوآوری بوده و از تنوع چندانی برخوردار نمی‌باشند و این پژوهش‌ها زمینه‌ساز پیشرفت حسابداری را چه از نظر تئوری و چه از لحاظ عملی تا حد مورد انتظار فراهم نمی‌کنند، در پژوهش حاضر بر آن شدیم که روش‌شناسی مقالات حسابداری معتبر داخلی و خارجی را از ابعاد مختلف بررسی نماییم و سپس به مقایسه‌ی چارچوب روش‌شناسی مقالات داخلی و خارجی بپردازیم. این پژوهش از نظر تئوری، در حیطه‌ی پژوهش‌های اثباتی حسابداری قرار می‌گیرد و از لحاظ استدلال نیز استقرایی است. همچنین از نظر هدف، توصیفی محسوب می‌گردد. هدف پژوهش، ارائه‌ی چارچوبی برای روش‌شناسی مقالات داخلی و خارجی می‌باشد. در این راستا مقاله‌های مجلات معتبر داخلی و خارجی مورد بررسی قرار می‌گیرد. نمونه‌ی آماری پژوهش حاضر، شامل ۲۶۳ مقاله داخلی و ۱۵۷ مقاله خارجی می‌باشد.

نتایج پژوهش حاکی از آن است که، تنوع در بخش‌های مختلف روش‌شناسی مقالات خارجی نظیر روش‌های تبیینی، اکتشافی، کیفی، تجربی، طولی، غیر موردی، تاریخی، قوم‌نگاری، علی، تحلیل محتوا و میدانی بیشتر از مقالات داخلی است.

واژه‌های کلیدی: روش‌شناسی پژوهش، هدف پژوهش، استراتژی پژوهش، روش پژوهش.

۱- مقدمه

با توجه به اینکه در حوزه پژوهش‌های حسابداری، بخش عمده پژوهش‌های صورت گرفته، تلخیصی از پایان نامه‌های کارشناسی ارشد می‌باشد و این دسته پژوهش‌ها نیز رونوشتی از پژوهش‌های خارجی هستند، در این پژوهش بر آن شدیم که به بررسی چارچوب روش‌شناسی پژوهش‌های داخلی و خارجی به صورت تطبیقی بپردازیم و ببینیم که تفاوت روش‌شناسی پژوهش‌های داخل و خارج از کشور در چه زمینه‌هایی است. طبق پژوهش‌های صورت گرفته پیشین در زمینه پژوهش‌های حسابداری، نظیر پژوهش‌های نمازی و ناظمی (۱۳۸۷)، نمازی و ناظمی (۱۳۸۴)، باقر زاده (۱۳۷۹)، بخش عمده‌ی پژوهش‌های داخلی در زمینه محتوای اطلاعاتی صورت‌های مالی، تصمیم‌گیری و گزارشگری مالی، پیش‌بینی (قیمت، بازده، سود) و کارایی بازار می‌باشد. این پژوهش‌ها اغلب از طریق کمی‌برداری از یک پژوهش خارجی صورت گرفته است. همین امر باعث می‌شود که پژوهش‌های حسابداری در داخل کشور از تنوع کمی برخوردار بوده و زمینه‌ساز پیشرفت رشته را چه در حوزه تئوری و چه عمل، آنچنان که باید، فراهم نسازد؛ لذا در این پژوهش سعی شد که ابعاد مختلف روش‌شناسی پژوهش‌های، شناسایی و مورد بررسی قرار گیرد. از این طریق می‌توان به نقاط ضعف موجود در پژوهش‌های داخلی و خلأهای پژوهشی، تا حدودی پی برد و در نهایت در جهت ارتقا حوزه‌ی پژوهش‌های حسابداری گامی نو و کاربردی برداشت.

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

پژوهشگران رشته حسابداری، طبقه‌بندی‌های مختلفی از روش‌شناسی پژوهش‌های حسابداری ارائه نموده‌اند که به اختصار به شرح آن‌ها خواهیم پرداخت. باکلی (۱۹۷۶) پژوهش‌های حسابداری را به دسته‌های آرشیوی، تحلیلی، میدانی، موردی و نظری تقسیم می‌کند. کارگان (۱۹۹۴) روش‌های تجربی، بازار سرمایه‌ای، رفتاری، تحلیلی و مدل‌سازی اقتصادی و تشریحی را به

عنوان طبقه‌بندی پژوهش‌های حسابداری معرفی می‌نماید.

لوکا و کاسانن (۱۹۹۶) طبقه‌بندی پژوهش‌های حسابداری به صورت آماری، تجربی و موردی معرفی می‌نمایند.

اسکرسی و منتزر (۲۰۰۳) پژوهش‌های حسابداری را به بخش‌های آرشیوی، تجربی، میدانی، موردی، تحلیل محتوا و قوم‌نگاری تقسیم می‌کنند.

کاشلمیر (۲۰۰۹) طبقه‌بندی پژوهش‌های حسابداری را به صورت، تجربی-آرشیوی، تجربی، تحلیلی و میدانی بیان می‌کند.

بویلن و راونسکرافت (۲۰۱۰) تحقیقات حسابداری را به بخش‌های آرشیوی، تجربی، مدل‌سازی، میدانی و موردی تقسیم می‌نمایند.

پیکارد و کوین (۲۰۱۰) و استفان (۲۰۱۱) پژوهش‌های حسابداری را به بخش‌های آرشیوی، تجربی و تحلیلی طبقه‌بندی می‌نمایند.

اولر (۲۰۱۰) روش‌های آرشیوی، تجربی، میدانی، مروری، میدانی، نظری و هنجاری را به عنوان روش‌های مورد استفاده در پژوهش‌های حسابداری برمی‌شمارد.

سالتیو (۲۰۱۱) پژوهش‌های حسابداری را به بخش‌های آرشیوی، تجربی، تحلیلی، موردی و میدانی تقسیم می‌نماید.

الایری (۲۰۱۱) روش‌شناسی پژوهش‌های حسابداری را به ۴ بخش هدف پژوهش، مبانی نظری پژوهش، استراتژی پژوهش و روش پژوهش تقسیم می‌نماید. هر کدام از این بخش‌ها را نیز به زیر بخش‌هایی تقسیم می‌نماید. در این پژوهش این طبقه‌بندی به دلیل جامع‌تر بودن نسبت به سایر طبقه‌بندی‌های ارائه شده توسط محققان حسابداری، مبانی کار قرار گرفته است. این طبقه‌بندی به صورت جدول ۱ می‌باشد.

جدول ۱ چارچوب روش‌شناسی پژوهش‌های داخلی و خارجی

هدف پژوهش		
اکتشافی، توصیفی، تبیینی	استراتژی پژوهش	
طولی، مقطعی، ترکیب طولی و مقطعی		
کیفی، کمی، ترکیب کمی و کیفی		
موردی، غیر موردی		
مبتنی بر تئوری، انتقادی، تفسیری، تاریخی، قوم‌نگاری		
علی، همبستگی		
تجربی، غیر تجربی		
آماري، ریاضی، تحلیل محتوا، سایر روش‌ها	تحلیل داده	روش پژوهش
تحلیل آماری: رگرسیونی، سایر آزمون‌های آماری	جمع آوری داده	
میدانی، کتابخانه‌ای		
میدانی: مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه، مصاحبه و پرسشنامه		

ایرانی بودجه‌های اختصاص داده شده به پژوهش‌های اندک است، عملاً تنها پژوهش‌های حسابداری همان پایان‌نامه‌ها و مقالات انجام شده در سطح کشور می‌باشند. همچنین از آنجایی که دست‌یابی به متن کامل پایان‌نامه‌های دانشجویان دانشگاه‌های خارج از کشور به راحتی امکان پذیر نیست، لذا در این پژوهش از مقالات چاپ شده در معتبرترین مجلات ISI بین‌المللی و قدیمی‌ترین مجلات علمی-پژوهشی داخلی به عنوان جامعه مورد نظر جهت تطبیق با الگوی های مذکور استفاده شده است.

همان‌طور که اشاره شد تاکنون در ایران پژوهشی در زمینه مطالعه تطبیقی روش‌شناسی مقالات مجلات معتبر حسابداری در داخل و خارج از کشور انجام نشده است، تنها پژوهش‌های صورت گرفته که تا حدودی به موضوع پژوهش نزدیک است به صورت ذیل می‌باشند:

رودپشتی و هم‌پژوهان (۱۳۹۱) در پژوهشی با موضوع تحلیل محتوای نشریات دارای رتبه علمی-پژوهشی رشته حسابداری در ایران پرداخته‌اند. نتایج بررسی آن‌ها نشان می‌دهد که براساس عنوان مقالات بیشترین درصد انتشار، موضوع حسابداری مالی با ۲۹٪ و پس از آن مقالات با موضوع مالی با ۲۴٪ است. همچنین ۲۲٪ مقالات منتشر شده با موضوع حسابداری مدیریت، ۱۴٪ با موضوع حسابرسی، ۶٪ مدیریت و تنها ۵٪ مقالات با موضوع حسابداری دولتی بوده است. براین اساس روند پرداختن به موضوعات مدیریت مالی در مجلات تخصصی حسابداری رو به افزایش است.

کورادو و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهشی با موضوع مروری بر روش‌شناسی مطالعات رویدادی، به بررسی برخی از موضوعات اساسی در روش‌شناسی مطالعات رویدادی پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش آن‌ها نیاز به اضافه کردن دیدگاه‌های جدید در مورد برخی از موضوعات حسابداری مورد نیاز جامعه را نشان می‌دهد.

اولر و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهشی با موضوع توصیف پژوهش‌های حسابداری به بررسی مقالات منتشر شده در شش مجله حسابداری از ۱۹۶۰ تا ۲۰۰۷ پرداخته‌اند. نتایج پژوهش‌های آن‌ها نشان می‌دهد که مجموعه‌ی در حال رشد تحقیقات حسابداری به طور فزاینده‌ای در رابطه با دو موضوع اقتصاد و امور مالی می‌باشد. موضوعات حسابداری مالی و روش‌های آرشویی به صورت غالب‌تر از پیش مورد استفاده قرار می‌گیرند. البته این روند در مجله‌های مختلف متفاوت است. همچنین به گرایش محققان از دیدگاه هنجاری به رویکرد اثباتی اشاره می‌کنند.

گورسینسکی (۲۰۰۹) در پژوهشی با موضوع روش‌های کمی در پژوهش‌های حسابداری به بررسی مجلات حسابداری می‌پردازند. نتایج بررسی‌های آن‌ها نشان می‌دهد که روش‌های کمی به صورت مکرر در پژوهش‌های حسابداری مورد استفاده قرار می‌گیرند و در بیشتر این پژوهش‌های از رویکرد اقتصادسنجی استفاده شده است.

در ایران تاکنون پژوهشی جهت تطبیق روش‌شناسی پژوهش‌های موجود در حسابداری ایران با جهان صورت نگرفته است. با توجه به آنکه در مؤسسات و سازمان‌های

اعتمادی، حصارزاده و بذرافشان (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان پیمایش پژوهش‌های حسابداری مدیریت ایران و استرالیا به این نتیجه رسیدند که با وجود همبستگی معناداری که بین رویکردهای تحقیقاتی ایران و استرالیا در حوزه‌های مورد بررسی وجود دارد، لکن میزان تنوع زیر طبقات حوزه‌های مزبور در ایران کمتر بوده و زمینه‌هایی وجود دارد که تاکنون کمتر مورد توجه پژوهشگران کشور قرار گرفته است.

نتیجه پژوهش نیکومرام و رهنمای رود پستی و بیات (۱۳۸۸) با عنوان بررسی دلایل کمبود پژوهش‌های تجربی انجام شده در حوزه حسابداری مدیریت این بوده است که باید بدانیم چه تئوری و کدام سیستم با چه ویژگی‌هایی بکار برده شود. همچنین الزام به کاربرد تئوری مختص امور مالی احساس می‌شود.

پایان نامه آذر پادیار در سال ۱۳۸۰ با موضوع بررسی پراکندگی پایان‌نامه‌های تحصیلی حسابداری با تاکید بر الگوهای موجود و کاربرد روش پژوهش در آن‌ها نیز به بررسی گرایش پایان‌نامه‌های حسابداری از طریق رویکردی موسوم به نسبی‌گرایی پرداخته است در قالب این رویکرد از طریق عناصری چون نمونه، موضوع، تئوری و روش پژوهش، ۶ حوزه شناسایی شد. بر اساس نمونه انتخاب شده از پایان‌نامه‌ها نشان داد که حدود ۹۵٪ از پایان‌نامه‌های موجود از روش‌های پژوهشی غیرتجربی استفاده نموده‌اند.

اعتمادی و فخاری (۱۳۸۳) در پژوهشی با موضوع تبیین نیازها و اولویت‌های پژوهش‌هایی حسابداری به ارائه الگویی جهت هم‌سویی پژوهش‌های، آموزش و عمل می‌پردازند. نتایج پژوهش‌های آن‌ها نشان می‌دهد که شکاف زیادی بین دیدگاه‌های نمایندگان طیف تئوریک و عملی راجع به اولویت‌بندی‌های پژوهش‌هایی وجود دارد.

روح انگیز اکرمی در پایان‌نامه خود در سال ۱۳۷۱ به بررسی پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد کتابداری از نظر کاربرد روش‌های پژوهش در آن‌ها از سال ۱۳۵۵-۱۳۷۰ پرداخته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که ۸۰٪ پایان‌نامه‌ها از روش توصیفی، ۳٪ روش تحلیلی-اسنادی، ۱۲٪ تاریخی و ۵٪ از روش موردی استفاده کرده‌اند.

سعید ملیح در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود در سال ۱۳۷۶ به تحلیل محتوای مقالات کتابداری و اطلاع‌رسانی در نشریات ادواری فارسی منتشر شده در سال‌های ۱۳۷۰-۱۳۷۴ پرداخته است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که از نظر کمی تولید مقالات در سال ۱۳۷۳ افزایش درخور توجهی نسبت به دیگر سال‌های مورد بررسی داشته است. همچنین بیشترین روش پژوهش مورد استفاده در مقالات پژوهشی روش پیمایشی (۸۳.۶۱٪) و کم‌ترین روش مربوط روش تجربی (۱.۶۳٪) است.

۳- فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اصلی اول: بین روش‌شناسی مورد استفاده در مقالات حسابداری چاپ شده در مجلات معتبر داخلی و خارجی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

فرضیه اصلی دوم: مقالات حسابداری مجلات معتبر داخلی اغلب دارای نوآوری نمی‌باشند.

فرضیه‌های فرعی

فرضیه فرعی اول: از نظر هدف پژوهش، سهم مقالات تبیینی در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی دوم: از نظر هدف پژوهش، سهم مقالات اکتشافی در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی سوم: از نظر استراتژی پژوهش، سهم مقالات طولی در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی چهارم: از نظر استراتژی پژوهش، سهم مقالات کیفی در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی پنجم: از نظر استراتژی پژوهش، سهم مقالات غیرموردی در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی ششم: از نظر استراتژی پژوهش، سهم مقالات انتقادی در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی هفتم: از نظر استراتژی پژوهش، سهم مقالات تفسیری در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی هشتم: از نظر استراتژی پژوهش، سهم مقالات تاریخی در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی نهم: از نظر استراتژی پژوهش، سهم مقالات قوم‌نگاری در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

از طرفی با توجه به استفاده از نمونه‌ای از جامعه جهت اجرای روش‌ها و آزمون‌های پژوهش و تعمیم نتایج حاصله به کل جامعه، این پژوهش از لحاظ نوع استدلال جهت نتیجه‌گیری، جز پژوهش‌های استقرایی قرار می‌گیرد.

جامعه‌ی آماری این پژوهش، کلیه‌ی مجلات علمی-پژوهشی حسابداری داخل کشور می‌باشند که بیش از ۴ سال از انتشار و علمی-پژوهشی بودن آن‌ها می‌گذرد. برای مشخص کردن مجلات علمی-پژوهشی، ابتدا از سایت وزارت علوم، فهرست نشریات علمی-پژوهشی مرتبط با مباحث رشته حسابداری استخراج گردید. سپس با توجه به اینکه، بررسی روش‌شناسی مقالات معتبر حسابداری مورد نظر این پایان‌نامه است، از بین مجلاتی که دارای رتبه‌ی علمی-پژوهشی هستند، تنها ۳ مجله بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، پیشرفت‌های حسابداری و فصلنامه بورس، که دارای قدمت انتشار بیش از ۴ سال هستند، به عنوان مجلات مبنای پژوهش انتخاب شدند. البته مجله دانش حسابرسی و نیز مجله حسابداری مدیریت دارای قدمت بیش از ۴ سال می‌باشد. اما به دلیل اینکه به تازگی جز مجلات علمی-پژوهشی قرار گرفته‌اند، جز مجلات مورد بررسی در این پژوهش قرار نگرفتند.

از سوی دیگر از بین معتبرترین مجلات ISI شناخته شده در رشته حسابداری که بالاترین امتیاز را در رتبه EIJL 2012 دارند و مقالات ۴ سال اخیر آن‌ها نیز در دسترس است، ۴ مجله انتخاب گردید. رتبه‌بندی EIJL توسط موسسه ارساموس در سال ۲۰۱۲ براساس ۲ معیار امتیاز ISI و نظر خبرگان حرفه انجام می‌شود و در آن ۵ سطح برای رتبه‌بندی مجلات وجود دارد که در این پژوهش از مجلات قرار گرفته در بالاترین سطح یعنی سطح star استفاده شده است. ۴ مجله انتخاب شده به شرح زیر می‌باشند؛

1. Accounting Review
2. Journal of Accounting Research
3. Accounting Organizations and Society
4. Journal of Accounting & Economics

سپس برای نمونه‌گیری تصادفی از بین مقالات، مقالات شماره‌ی آخر هر سال هر کدام از این مجلات، به

فرضیه فرعی دهم: از نظر استراتژی پژوهش، سهم مقالات علی در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی یازدهم: از نظر استراتژی پژوهش، سهم مقالات تجربی در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی دوازدهم: از نظر روش پژوهش در تحلیل داده‌ها، سهم روش تحلیل محتوا در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی سیزدهم: از نظر روش پژوهش در تحلیل داده‌ها، سهم سایر روش‌های تحلیل در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی چهاردهم: از نظر روش تحلیل آماری داده‌ها، سهم آزمون‌های آماری غیر رگرسیونی در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی پانزدهم: از نظر روش پژوهش در جمع‌آوری داده‌ها، سهم مطالعات میدانی در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی شانزدهم: از نظر روش جمع‌آوری داده در مطالعات میدانی، سهم روش مشاهده در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

فرضیه فرعی هفدهم: از نظر روش جمع‌آوری داده در مطالعات میدانی، سهم روش مصاحبه در خارج از کشور بیشتر از ایران است.

۴- روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر تئوری، در حیطه پژوهش‌های اثباتی حسابداری قرار می‌گیرد. پژوهش اثباتی شامل مجموعه روش‌هایی است که علاوه بر بیان مشاهدات، به بررسی روابط بین متغیرهای مورد مشاهده نیز می‌پردازد. همچنین، این پژوهش از لحاظ طبقه بندی بر مبنای هدف از نوع پژوهش‌های توصیفی است.

از نظر نوع زمان انجام پژوهش، این پژوهش پس رویدادی است. در پژوهش پس رویدادی محقق به دنبال کشف و بررسی روابط بین عوامل و شرایط خاصی می‌باشد که قبلاً وجود داشته یا رخ داده است. بنابراین، متغیر وابسته و مستقل هر دو در گذشته رخ داده‌اند و بر همین مبنا این نوع پژوهش را غیرتجربی یا پس از وقوع (پس رویدادی) می‌نامند.

محاسبه شده و از طریق آزمون نسبت موفقیت در دو جامعه آماری به بررسی فرضیه‌های پژوهش می‌پردازیم. آماره‌ی این آزمون از طریق رابطه‌ی زیر محاسبه می‌گردد:

$$z = \frac{\bar{p}_1 - \bar{p}_2}{\sqrt{\frac{\bar{p}_1(1-\bar{p}_1)}{n_1} + \frac{\bar{p}_2(1-\bar{p}_2)}{n_2}}}$$

در این رابطه \bar{p}_1 فراوانی نسبی گزینه مورد نظر در مقالات خارجی \bar{p}_2 فراوانی نسبی گزینه مورد نظر در مقالات داخلی و n_1 تعداد مقالات خارجی و n_2 تعداد مقالات داخلی می‌باشد. در صورتی که آماره‌ی محاسبه شده برای هر گزینه بیشتر از ۱.۶۴۵ باشد فرضیه پژوهش تأیید و در غیر این صورت فرضیه رد می‌گردد.

۵- یافته‌های پژوهش

در این بخش از پژوهش فراوانی هر متغیر و نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها در جداولی ارائه می‌گردد و سپس به نتیجه‌گیری در مورد فرضیه‌های پژوهش می‌پردازیم. فراوانی مقالات از نظر نوع هدف، در جدول ۲ خلاصه گردیده است. این جدول نشان می‌دهد که فراوانی نسبی روش تبیینی و اکتشافی در مقالات خارج از کشور بیشتر از مقالات داخلی است. همچنین آماره‌ی محاسبه شده برای روش اکتشافی و تبیینی بزرگ‌تر از ۱.۶۴۵ می‌باشد، لذا فرضیه اول و دوم پژوهش تأیید می‌گردد. علت استفاده کمتر از روش‌های تبیینی و اکتشافی در مقالات داخلی، بدلیل رویکرد بیشتر به مقالات توصیفی به علت سهولت در دسترسی به داده‌ها و اجرای آسان‌تر این نوع پژوهش‌ها در داخل کشور می‌باشد.

فراوانی مقالات از نظر نوع استراتژی طولی یا مقطعی، در جدول ۳ خلاصه گردیده است. این جدول نشان می‌دهد که فراوانی نسبی روش طولی و روش مقطعی در مقالات خارج از کشور بیشتر از مقالات داخلی است. همچنین آماره‌ی محاسبه شده برای روش طولی و مقطعی بزرگ‌تر از ۱.۶۴۵ می‌باشد، لذا فرضیه سوم پژوهش تأیید می‌گردد. علت فراوانی بیشتر پژوهش‌های ترکیبی (طولی-مقطعی) در داخل کشور، بدلیل فراوانی بالای پژوهش‌های بازار سرمایه‌ای می‌باشد. این نوع

عنوان نمونه‌ی مورد بررسی از بین مقالات معتبر خارجی در نظر گرفته شد. در نهایت تعداد نمونه‌ی حاصل، شامل ۲۶۳ مقاله‌ی داخلی و ۱۵۷ مقاله‌ی خارجی می‌باشد.

دوره زمانی پژوهش برای مقالات داخلی از سال ۱۳۸۷ الی ۱۳۹۰ و برای مقالات خارجی از سال ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۱ می‌باشد.

به منظور تدوین مبانی نظری پژوهش از مطالعات کتابخانه‌ای استفاده شده است. همچنین مقالات داخلی مورد استفاده به عنوان داده‌های پژوهش، از طریق بانک اطلاعات نشریات کشور و مقالات خارجی از طریق سایت‌های Sciencedirect و Proquest جمع‌آوری گردیده است و در صورت عدم وجود بخشی از مقالات داخلی مورد نیاز در سایت مگ ایران، از نسخه‌های کاغذی مجلات استفاده شده است. سپس برای دسته بندی، تلخیص و ایجاد پایگاه داده و همچنین جهت برآورد مدل‌ها و انجام آزمون‌های فرض پژوهش، از نرم افزار اکسل استفاده گردید.

اجزای روش‌شناسی پژوهش، متغیرهای این تحقیق می‌باشند. لذا در این بخش تقسیم‌بندی الیبری در مورد ابعاد روش‌شناسی پژوهش مبنای کار قرار می‌گیرد. این تقسیم بندی در جدول شماره ۱ ارائه شده است. در ابتدا به کمک بررسی مقالات و آمار توصیفی، فراوانی هر متغیر تعیین می‌گردد. بدین ترتیب که به کمک تعریف‌های ارائه شده در پی‌نوشت‌های پژوهش و همچنین از طریق مطالعه‌ی بخش روش پژوهش در مقاله مورد بررسی، ابعاد مختلف روش‌شناسی مورد استفاده در مقاله مشخص می‌گردد.

پس از بررسی هر مقاله، هر کدام از اجزای روش‌شناسی که در مقاله موجود باشند، برای آن‌ها عدد یک منظور می‌گردد و برای سایر اجزاء روش‌شناسی که در مقاله مورد بررسی استفاده نشده‌اند، عدد صفر لحاظ می‌شود. سپس اعداد حاصل جمع گردیده و فراوانی هر جزء مشخص می‌شود. این نتایج در جداول زیر خلاصه شده است. فراوانی داده‌ها نشان می‌دهد که مقالاتی که در داخل و خارج کشور با استفاده از هر روش نوشته شده است، چه تعداد است و اینکه از چه روش‌هایی در داخل و خارج کشور بیشتر استفاده می‌شود. سپس فراوانی نسبی برای متغیرها

پژوهش‌های بازار سرمایه‌ای می‌باشد که با استفاده از داده‌های مالی کمی شرکت‌ها صورت می‌گیرد.

فراوانی مقالات از نظر نوع استراتژی موردی یا غیر موردی، در جدول ۵ خلاصه گردیده است. این جدول نشان می‌دهد که فراوانی نسبی روش غیرموردی، در مقالات خارج از کشور بیشتر از مقالات داخلی است. همچنین آماره‌ی محاسبه شده برای روش غیرموردی بزرگ‌تر از ۱.۶۴۵ می‌باشد، لذا فرضیه پنجم پژوهش تأیید می‌گردد. دلیل حجم بالای مقالات موردی در داخل کشور، فراوانی بالای مقالاتی است که به صورت موردی در بورس اوراق بهادار تهران صورت گرفته است.

پژوهش‌ها معمولاً به بررسی تعدادی شرکت پذیرفته شده در بورس در بازه‌ی چند ساله می‌پردازند و رویکرد ترکیبی دارند.

فراوانی مقالات از نظر نوع استراتژی کمی یا کیفی، در جدول ۴ خلاصه گردیده است. این جدول نشان می‌دهد که فراوانی نسبی روش کیفی در مقالات خارج از کشور بیشتر از مقالات داخلی است. همچنین آماره‌ی محاسبه شده برای روش کیفی بزرگ‌تر از ۱.۶۴۵ می‌باشد، لذا فرضیه چهارم پژوهش تأیید می‌گردد. علت فراوانی بالای پژوهش‌های کمی در داخل کشور، بدلیل حجم بالای

جدول ۲ فراوانی مقالات از نظر هدف

Z	مقالات داخلی		مقالات خارجی		شرح هدف
	fi2	Fi2	fi1	Fi1	
۱/۷۴۸	۰	۰	۰/۰۲	۳	اکتشافی
-۲/۱۸۳	۰/۸۶	۲۲۷	۰/۷۸	۱۲۲	توصیفی
۱/۷۳۸	۰/۱۴	۳۶	۰/۲	۳۲	تبیینی
-	۱	۲۶۳	۱	۱۵۷	جمع

جدول ۳ فراوانی مقالات از نظر استراتژی طولی - مقطعی

Z	مقالات داخلی		مقالات خارجی		شرح استراتژی
	fi2	Fi2	fi1	Fi1	
۴/۰۱۴	۰	۱	۰/۱۰	۱۶	طولی
۶/۵۳۱	۰/۱۹	۴۹	۰/۴۹	۷۷	مقطعی
-۸/۷۲۹	۰/۸۱	۲۱۳	۰/۴۱	۶۴	ترکیبی (طولی-مقطعی)
-	۱	۲۶۳	۱	۱۵۷	جمع

جدول ۴ فراوانی مقالات از نظر استراتژی کمی - کیفی

Z	مقالات داخلی		مقالات خارجی		شرح استراتژی
	fi2	Fi2	fi1	Fi1	
۵/۹۵۶	۰/۱۸	۴۸	۰/۴۶	۷۲	کیفی
-۳/۰۵۴	۰/۶	۱۵۹	۰/۴۵	۷۱	کمی
-۳/۶۴۲	۰/۲۱	۵۶	۰/۰۹	۱۴	ترکیبی (کیفی-کمی)
-	۱	۲۶۳	۱	۱۵۷	جمع

جدول ۵ فراوانی مقالات از نظر استراتژی موردی - غیر موردی

Z	مقالات داخلی		مقالات خارجی		شرح استراتژی
	fi2	Fi2	fi1	Fi1	
-۹/۷۳۱	۰/۹۳	۲۴۴	۰/۵۱	۸۰	موردی
-۹/۷۳۱	۰/۰۷	۱۹	۰/۴۹	۷۷	غیرموردی
-	۱	۲۶۳	۱	۱۵۷	جمع

جدول ۶ فراوانی مقالات از نظر استراتژی خصوصیات موضوع

Z	مقالات داخلی		مقالات خارجی		شرح استراتژی
	fi2	Fi2	fi1	Fi1	
-۴/۷۰۹	۰/۹۵	۲۵۰	۰/۷۸	۱۲۳	مبتنی بر تئوری
-۱/۳۲۳	۰	۱	۰/۰۲	۳	انتقادی
۳/۰۹۳	۰/۰۵	۱۲	۰/۱۴	۲۲	تفسیری
۲/۲۷۲	۰	۰	۰/۰۳	۵	تاریخی
۲/۰۲۵	۰	۰	۰/۰۳	۴	قوم نگاری
-	۱	۲۶۳	۱	۱۵۷	جمع

جدول ۷ فراوانی مقالات از نظر همبستگی و علی بودن

Z	مقالات داخلی		مقالات خارجی		شرح استراتژی
	fi2	Fi2	fi1	Fi1	
۲/۱۸۹	۰/۱	۲۵	۰/۱۷	۲۷	علی
-۲/۱۸۹	۰/۹	۲۳۸	۰/۸۳	۱۳۰	همبستگی
-	۱	۲۶۳	۱	۱۵۷	جمع

می‌دهد که فراوانی نسبی روش علی در مقالات خارج از کشور بیشتر از مقالات داخلی است. همچنین آماره‌ی محاسبه شده برای روش علی بزرگ‌تر از ۱.۶۴۵ می‌باشد، لذا فرضیه دهم پژوهش تأیید می‌گردد. علت فراوانی بالای مقالات همبستگی، بدلیل حجم بالای مقالاتی است که به بررسی همبستگی دو متغیر در بورس اوراق بهادار پرداخته‌اند. قابل ذکر است که در مقالات داخلی کمتر به بررسی روابط علی متغیرها پرداخته شده است.

فراوانی مقالات از نظر نوع استراتژی تجربی یا غیر تجربی، در جدول ۸ خلاصه گردیده است. این جدول نشان می‌دهد که فراوانی نسبی روش تجربی در مقالات خارج از کشور بیشتر از مقالات داخلی است. همچنین آماره‌ی محاسبه شده برای روش تجربی بزرگ‌تر از ۱.۶۴۵ می‌باشد، لذا فرضیه یازدهم پژوهش تأیید می‌گردد. علت حجم بالای مقالات غیر تجربی در داخل کشور بدلیل

فراوانی مقالات از نظر نوع استراتژی نوشتاری، در جدول ۶ خلاصه گردیده است. این جدول نشان می‌دهد که فراوانی نسبی روش‌های تفسیری، تاریخی، قوم نگاری و انتقادی، در مقالات خارج از کشور بیشتر از مقالات داخلی است. آماره‌ی محاسبه شده برای روش تفسیری، تاریخی و قوم نگاری بزرگ‌تر از ۱.۶۴۵ و برای روش انتقادی کوچک‌تر از ۱.۶۴۵ می‌باشد، لذا فرضیه ششم پژوهش رد و فرضیه هفتم، هشتم و نهم پژوهش تأیید می‌گردد. علت حجم بالای مقالات مبتنی بر تئوری در داخل کشور، بدلیل فراوانی بالای مقالاتی است که با استفاده از مدل‌ها و تئوری‌های قبلی ارائه شده توسط محققان خارجی در داخل کشور اجرا شده‌اند. لذا فراوانی در سایر زمینه‌های نوشتاری در داخل کشور پایین می‌باشد.

فراوانی مقالات از نظر نوع استراتژی علی یا همبستگی بودن، در جدول ۷ خلاصه گردیده است. این جدول نشان

فراوانی نسبی روش تحلیل رگرسیونی در مقالات خارج از کشور بیشتر از مقالات داخلی است. همچنین آماره‌ی محاسبه شده برای سایر آزمون‌های آماری بزرگ‌تر از ۱.۶۴۵ می‌باشد، لذا فرضیه چهاردهم پژوهش رد می‌گردد. بدلیل حجم بالای مقالات نوشته شده با استفاده از روش‌های آماری، تنوع در شیوه‌های رگرسیونی و غیررگرسیونی در مقالات داخلی بیشتر از خارج کشور است.

فراوانی مقالات از نظر نوع روش جمع‌آوری داده، در جدول ۱۱ خلاصه گردیده است. این جدول نشان می‌دهد که فراوانی نسبی روش میدانی در مقالات خارج از کشور بیشتر از مقالات داخلی است. لذا فرضیه پانزدهم پژوهش تأیید می‌گردد. بدلیل حجم بالای مقالات بازار سرمایه‌ای که با استفاده از داده‌های آرشیوی حاصل از صورت‌های مالی شرکت‌ها نوشته می‌شوند، فراوانی مقالات کتابخانه‌ای در داخل کشور بیشتر از خارج کشور می‌باشد.

حجم بالای تحقیقات بازار سرمایه‌ای است که با رویکرد غیرتجربی به نوشتار در می‌آیند.

فراوانی مقالات از نظر روش تحلیل داده، در جدول ۹ خلاصه گردیده است. این جدول نشان می‌دهد که فراوانی نسبی روش تحلیل محتوا در مقالات خارج از کشور بیشتر از مقالات داخلی است. همچنین آماره‌ی محاسبه شده برای روش تحلیل محتوا بزرگ‌تر از ۱.۶۴۵ می‌باشد، لذا فرضیه دوازدهم پژوهش تأیید می‌گردد. به علاوه آماره محاسبه شده برای سایر روش‌های تحلیل کمتر از ۱.۶۴۵ می‌باشد و فرضیه سیزدهم پژوهش رد می‌گردد. علت فراوانی پایین مقالات صورت گرفته با استفاده از روش تحلیل محتوا بدلیل حجم پایین مقالات تفسیری در داخل کشور است. مقالات داخلی عمدتاً بازار سرمایه‌ای بوده و با استفاده از روش‌های آماری تحلیل می‌گردند.

فراوانی مقالات از نظر نوع تحلیل آماری، در جدول ۱۰ خلاصه گردیده است. این جدول نشان می‌دهد که

جدول ۸ فراوانی مقالات از نظر تجربی - غیر تجربی

Z	مقالات داخلی		مقالات خارجی		شرح استراتژی
	fi2	Fi2	fi1	Fi1	
۴/۰۷۲	۰	۰	۰/۱	۱۵	تجربی
-۴/۰۷۲	۱	۲۶۳	۰/۹	۱۴۲	غیرتجربی
-	۱	۲۶۳	۱	۱۵۷	جمع

جدول ۹ فراوانی مقالات از نظر روش تحلیل داده

Z	مقالات داخلی		مقالات خارجی		شرح روش پژوهش
	fi2	Fi2	fi1	Fi1	
-۱/۴۱۹	۰/۰۱	۲	۰	۰	ریاضی
۳/۹۹۸	۰/۰۴	۱۱	۰/۱۷	۲۷	تحلیل محتوا
-۴/۳۹۵	۰/۰۷	۱۸	۰	۰	سایر روش‌ها
-۱/۴۹۹	۰/۸۸	۲۳۲	۰/۸۳	۱۳۰	آماره
-	۱	۲۶۳	۱	۱۵۷	جمع

جدول ۱۰ فراوانی مقالات از نظر نوع تحلیل آماری

Z	مقالات داخلی		مقالات خارجی		شرح روش پژوهش
	fi2	Fi2	fi1	Fi1	
۴/۳۰۲	۰/۵۴	۱۲۵	۰/۷۵	۹۸	رگرسیونی
-۴/۳۰۲	۰/۴۶	۱۰۷	۰/۲۵	۳۲	سایر آزمون‌های آماری
-	۱	۲۳۲	۱	۱۳۰	جمع

جدول ۱۱ فراوانی مقالات از نظر نوع جمع آوری داده

Z	مقالات داخلی		مقالات خارجی		شرح روش پژوهش
	fi2	Fi2	fi1	Fi1	
-۳/۲۹۶	۰/۹۴	۲۴۸	۰/۸۳	۱۳۱	کتابخانه‌ای
۳/۲۹۶	۰/۰۶	۱۵	۰/۱۷	۲۶	میدانی
-	۱	۲۶۳	۱	۱۵۷	جمع

جدول ۱۲ فراوانی مقالات از نظر روش جمع آوری داده میدانی

Z	مقالات داخلی		مقالات خارجی		شرح روش پژوهش
	fi2	Fi2	fi1	Fi1	
۲/۴۶۹	۰	۰	۰/۱۹	۵	مشاهده
۳/۰۹۴	۰	۰	۰/۲۷	۷	مصاحبه
-۳/۳۲۷	۰/۹۳	۱۴	۰/۵۴	۱۴	پرسشنامه
-۱/۰۳۵	۰/۰۷	۱	۰	۰	مصاحبه و پرسشنامه
-	۱	۱۵	۱	۲۶	جمع

پژوهش مشاهده نگردید، لذا مقالات داخلی نوآور نبوده و فرضیه‌ی دوم تحقیق تأیید می‌گردد.

۶- نتیجه‌گیری و بحث

هدف از این پژوهش، بررسی تفاوت‌های موجود در روش‌شناسی مقالات حسابداری در مجلات معتبر داخل و خارج از کشور می‌باشد. در واقع کلیه مقالات مورد بررسی از ۳ بعد هدف، روش و استراتژی مورد بررسی قرار گرفتند و سپس فراوانی ابعاد مختلف روش‌شناسی مقالات در داخل و خارج از کشور با یکدیگر مقایسه گردید.

اکثر پژوهش‌های انجام شده داخلی جز پژوهش‌های توصیفی مبتنی بر تئوری و مدل‌های حسابداری ارائه شده توسط سایر محققان و در مقوله بازار سرمایه می‌باشند. این پژوهش‌های عمدتاً کمی می‌باشند. علت توجه کمتر به زمینه‌های موضوعی غیر بازار سرمایه‌ای، این می‌باشد که داده‌های مورد استفاده در این پژوهش‌های سخت‌تر از پژوهش‌های بازار سرمایه‌ای در دسترس قرار می‌گیرند. پژوهش‌های داخلی به ندرت حالت کیفی دارند. از آنجائیکه مطالعات کیفی زمان‌بر بوده و تلخیص و تجزیه و تحلیل داده‌های این دسته پژوهش‌ها با مشکلات بیشتری مواجه است، گرایش به این پژوهش‌های در داخل کشور اندک است. سهم پژوهش‌های طولی نیز در بین پژوهش‌های حسابداری اندک به نظر می‌رسد. علت کم بودن این

فراوانی مقالات از نظر نوع جمع‌آوری داده در روش میدانی، در جدول ۱۲ خلاصه گردیده است. این جدول نشان می‌دهد که فراوانی نسبی روش مصاحبه و مشاهده در مقالات خارج از کشور بیشتر از مقالات داخلی است. همچنین آماره‌ی محاسبه شده برای روش مصاحبه و مشاهده بزرگ‌تر از ۱/۶۴۵ می‌باشد، لذا فرضیه شانزدهم و هفدهم پژوهش تأیید می‌گردد. در مقالات داخلی بدلیل سلیق و گرایش‌های پژوهشی، تمایل به استفاده از پرسشنامه در مقایسه با سایر روش‌های میدانی بیشتر است.

در این پژوهش همچنین نوآور بودن مقاله‌های داخلی را مورد بررسی قرار دادیم. منظور از نوآوری این است که در پژوهش از هدف، استراتژی و روشی استفاده شده باشد که در تحقیقات خارجی استفاده نشده است. برای آزمون فرضیه دوم تحقیق از جداول ارائه شده برای فرضیه اول استفاده می‌کنیم. طبق تعریفی که برای نوآور بودن تحقیق ارائه نمودیم، اگر در مورد هر کدام از هدف، استراتژی و روش و اجزا آن‌ها در مقالات داخلی فراوانی بیشتر از صفر مشاهده شود، در حالیکه برای مقالات خارجی فراوانی صفر وجود داشته باشد، مقالات داخلی نوآور تلقی می‌شوند. از آنجائیکه این شرط در مورد اغلب اجزاء ۳ بخش روش پژوهش، استراتژی پژوهش و هدف

بررسی پایان‌نامه‌ها و سایر پژوهش‌ها، بانک اطلاعاتی پژوهش کامل نمی‌باشد. به علاوه تعداد مجلات داخلی دارای رتبه علمی-پژوهشی طی ۴ سال اخیر کم می‌باشد. لذا قلمرو زمانی این پژوهش، محدود به سال‌های ۱۳۸۷-۱۳۹۰ در نظر گرفته شد. لذا نتایج پژوهش‌های می‌تواند تا حدودی برای سایر بازه‌های زمانی متفاوت باشد.

همچنین با توجه به نتایج پژوهش پیشنهادی‌های زیر عنوان می‌گردد:

- ایجاد پایگاه اطلاعاتی در زمینه‌ی موضوعات نیازمند پژوهش و حوزه‌هایی که با خلأ پژوهشی مواجه هستند. در واقع تهیه یک پایگاه اطلاعاتی به کمک اساتید و صاحب‌نظران رشته حسابداری به منظور رفع نیازهای پژوهش‌هایی حسابداری و ارتقا رشته چه از نظر تئوری و چه از نظر عمل موثر خواهد بود.
- توجه بیشتر پژوهشگران به روش‌شناسی پژوهش‌های و فعالیت در زمینه‌ی روش‌های مورد نیاز پژوهش در حسابداری.
- پیشنهاد می‌گردد، در پژوهشی به بررسی سیر تغییرات پژوهش‌های حسابداری از سال‌های گذشته تاکنون در داخل و خارج از کشور پرداخته شود.
- در این پژوهش به بررسی تطبیقی ساده یا پیچیده بودن تحلیل‌های آماری مورد استفاده در پژوهش‌های داخلی و خارجی پرداخته نشد. پیشنهاد می‌شود در پژوهشی، میزان پیچیده بودن روش‌های آماری مورد استفاده داخلی و خارجی نظیر نوع رگرسیون‌های مورد استفاده، مقایسه گردد.
- مبانی نظری و استدلال و نوع تئوری مورد استفاده در پژوهش در این پژوهش مورد بررسی قرار نگرفت، پیشنهاد می‌گردد در پژوهشی این موارد مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد.

پی‌نوشت‌ها

روش‌شناسی پژوهش: یک فرایند تصمیم‌گیری است که با تعریف هدف پژوهش آغاز و با استراتژی پژوهش و شیوه جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها ادامه می‌یابد.

دسته پژوهش‌ها تا حدی به دلیل مشکلات موجود یا عدم دسترسی به اطلاعات، در بازه‌ی زمانی طولانی مدت (مثلاً بالای ۲۰ سال) می‌باشد. در پژوهش‌های داخلی مقاله‌ی تجربی مشاهده نگردید. علت عدم تمایل به این دسته پژوهش‌های می‌تواند به دلیل نبود شرایط و امکانات کافی برای اجرای این دسته پژوهش‌ها باشد. سهم مطالعات با رویکرد انتقادی نیز در بین مقالات داخلی ناچیز است. به نظر می‌رسد فقدان روحیه‌ی انتقادپذیری در بین محققان و سایر اعضاء حوزه‌ی حسابداری، باعث می‌شود که محققان تمایلی به فعالیت در این زمینه‌ی پژوهشی نداشته باشند. عمده‌ی پژوهش‌های داخلی با استفاده از داده‌های کتابخانه‌ای اجرا می‌شوند. علت توجه بیشتر به این پژوهش‌ها، عمدتاً به دلیل دسترسی آسان به این دسته داده‌ها می‌باشد. زیرا جمع‌آوری داده از طریق روش میدانی، نیازمند صرف وقت و تلاش بیشتر از سوی محقق است. همچنین استفاده از روش میدانی، نیازمند همکاری افراد یا مؤسسه‌ای است که اطلاعات مورد نیاز پژوهش از طریق آن‌ها جمع‌آوری می‌گردد. همه‌ی این موارد نیازمند زمان بیشتر در مقایسه با پژوهش‌های کتابخانه‌ای است.

علت اینکه اغلب پژوهش‌های داخلی حالت کپی برداری دارد، تا حدودی بدلیل آسان‌تر بودن اجرای این چنین پژوهش‌هایی می‌باشد. همچنین از آنجائیکه زمینه‌ی لازم برای ایجاد انگیزه در محققان برای انجام پژوهش‌های نوآورانه فراهم نشده است، گرایش به این پژوهش‌های کم است. یافته‌های پژوهش، نتایج حاصل از پایان‌نامه آذر پادیار را تأیید می‌کند. طبق هر دو پژوهش بخش عمده‌ای از پژوهش‌های حسابداری داخل کشور با استفاده از روش غیرتجربی انجام می‌شوند و حجم پژوهش‌های تجربی اندک است. همچنین نتایج پژوهش با یافته‌های حاصل از تحقیقات رهنمای رودپشتی و هم-پژوهان و اعتمادی و هم-پژوهان را تأیید می‌نماید.

اجرای هر پژوهشی با محدودیت‌هایی مواجه است که این محدودیت‌ها عمدتاً مانع تعمیم‌پذیری نتایج حاصل از پژوهش می‌شود. با توجه به حجم زیاد پژوهش‌های موجود، این پژوهش صرفاً به بررسی مقالات حسابداری در داخل و خارج از کشور پرداخته است. لذا به دلیل عدم

روش کیفی: این نوع پژوهش بیشتر مبتنی بر داده‌های متنی (غیر عددی) است و از طریق جستجو و تحلیل الگوهای حاکم بر سراسر نمونه‌ی مورد بررسی، شکل می‌گیرد.

روش موردی: مطالعه‌ی موردی روشی برای نظام‌مند ویژگی‌ها یا رفتارهای فرد یا یک واحد خاص به منظور جمع‌آوری داده‌ها برای توصیف یا تبیین وضعیت آن فرد یا واحد است.

روش غیر موردی: روشی که در آن یک واحد یا مجموعه خاص مورد بررسی نباشد و نتایج پژوهش در مورد گروه‌های مختلفی قابل تعمیم باشد.

روش تجربی: هرگاه محقق به کار تازه‌ای دست بزند تا تغییراتی در شرایط فعلی ایجاد کند، به پیش بینی رویدادهای آینده نیز علاقمند می‌شود. لذا هدف از این کار تلاش برای ایجاد وضعیتی تازه براساس تجربه و آزمایش و مطالعه آن در شرایطی کنترل شده به منظور رسیدن به پیش‌بینی‌های قابل تعمیم می‌باشد.

روش غیر تجربی: روشی که در آن محقق از طریق آزمایش و کنترل متغیرها به پژوهش نمی‌پردازد، بلکه وقایع و داده‌های گذشته مبنای پژوهش او قرار می‌گیرد.

علی: در این نوع پژوهش محقق با توجه به متغیر وابسته به بررسی علل اجتماعی وقوع آن می‌پردازد.

همبستگی: هدف این پژوهش بررسی میزان ارتباط تغییرات یک عامل با تغییرات یک یا چند عامل دیگر می‌باشد و در مواردی انجام می‌گیرد که محقق امکان کنترل و دستکاری متغیرهای پژوهش را ندارد.

مبتنی بر تئوری و مدل‌های مطرح: این پژوهش با استفاده از مدل‌ها و تئوری‌های ارائه شده در گذشته و با اضافه کردن متغیرهای جدید و با بکارگیری داده‌های جدید صورت می‌گیرد.

انتقادی: این نوع پژوهش به نقد و بررسی پژوهش‌های دیگر و یا مدل و نظریه‌ها و قوانین مطرح شده در حوزه‌ی مورد بررسی می‌پردازد.

تفسیری: پژوهش تفسیری، کاوش‌گری در دنیای تجارب و برداشت‌های متنوع و مختلف افراد از پدیده‌ها و تفسیر آنهاست.

همچنین استراتژی پژوهش، به وسیله دیدگاه فلسفی محقق شکل می‌گیرد.

هدف پژوهش: هدف پژوهش، براساس آنچه مدنظر پژوهشگر است و هدفی که دنبال می‌کند، شکل می‌گیرد. در واقع هدف پژوهش چرایی انجام پژوهش است.

استراتژی پژوهش: استراتژی پژوهش از طریق چارچوبی با یکی از ویژگی‌های تجربی و غیر تجربی، طول و مقطعی، کمی و کیفی، میدانی و غیرمیدانی، موردی و غیرموردی تعریف می‌شود.

روش پژوهش: به مجموع شیوه‌ی جمع‌آوری داده‌ها و روش تجزیه و تحلیل آن‌ها اطلاق می‌شود.

روش جمع‌آوری داده: روشی که داده‌های مورد نیاز پژوهش، از طریق آن جمع‌آوری می‌گردد.

روش تجزیه و تحلیل داده: به معنای استخراج اطلاعات از داده‌های جمع‌آوری شده، به منظور استفاده از آن در تصمیم‌گیری‌ها می‌باشد.

روش اکتشافی: پژوهشی که به تدوین سوال‌ها و فرضیه‌هایی برای پژوهش‌های آینده یا امکان‌پذیری آن‌ها می‌پردازد. همچنین این پژوهش می‌تواند روش‌هایی برای اندازه‌گیری در آینده ارائه دهد.

روش تبیینی: یک نظریه را به دقت شرح داده یا غنی می‌سازد. این روش همچنین می‌تواند پیش‌بینی‌ها یا اصول یک نظریه را آزمون کند.

روش توصیفی: روشی که به توضیح وقایع و خصوصیات جامعه مورد نظر یا موضوع مورد علاقه محقق می‌پردازد.

روش طولی: در روش طولی، داده‌ها در طول زمان و یا به عبارت دیگر در زمان‌های مختلف جمع‌آوری می‌شوند تا تغییرات بر حسب زمان بررسی شده و به رابطه این متغیرها از نظر تغییرات در طول زمان پی برده شود.

روش مقطعی: روش مقطعی به منظور جمع‌آوری داده‌ها درباره‌ی یک یا چند ویژگی در یک مقطع از زمان (یک هفته، یک ماه، یک سال و...) از طریق نمونه‌گیری از جامعه انجام می‌شود. این‌گونه پژوهش به توصیف جامعه براساس یک یا چند متغیر می‌پردازد.

روش کمی: روشی که بیشتر از طریق داده‌های عددی و در مکان‌هایی مانند بازار مالی و سرمایه اجرا می‌شود.

- تاریخی: این روش مناسب پژوهش‌هایی می‌باشد که هدف آن‌ها تجزیه و تحلیل، تعبیر و تفسیر وقایع گذشته به منظور کشف ویژگی‌های عمومی و مشترک است. از طریق روش تاریخی می‌توان تا میزانی محدود وقایع مشابه را در آینده پیش بینی نمود.
- قوم نگاری: قوم نگاری با انتخاب موضوعاتی در زمینه-ی مطالعه‌ی فرهنگ‌ها و گروه‌ها به کسب معرفت از سبک زندگی، درک و عقاید مورد مطالعه، تمایل دارد. بر این اساس، به فهم دیدگاه‌های کسانی که مورد مطالعه قرار می‌گیرند تأکید می‌کند. در واقع در پاسخ به پرسش "چه هست" توصیفی کاملاً دقیق از وقایع و فرهنگ‌ها را ارائه می‌نماید.
- تحلیل محتوا: تحلیل محتوا عبارت است از فنی که به وسیله آن مشخصات خاص پیام به طور روشمند و دقیق جهت استنباط علمی شناسایی می‌شود.
- روش میدانی: به روش‌هایی اطلاق می‌شود که محقق برای گردآوری اطلاعات ناگزیر است به محیط بیرون برود و با مراجعه به افراد یا محیط، و نیز برقراری ارتباط مستقیم با واحد تحلیل یعنی افراد، اعم از انسان، مؤسسات، سکونت گاه‌ها، موردها و غیره، اطلاعات مورد نظر خود را گردآوری کند. در واقع، او باید ابزار سنجش یا ظروف اطلاعاتی خود را به میدان برود و با پرسشگری، مصاحبه، مشاهده و تصویربرداری آن‌ها را تکمیل نماید و سپس برای استخراج، طبقه‌بندی و تجزیه و تحلیل به محل کار خود برگردد.
- روش کتابخانه‌ای: در روش آرشئوی یا کتابخانه‌ای، اسناد تاریخی، متون، مقاله‌ها، مجله‌ها، گزارش‌های سالانه شرکت‌ها، اطلاعات ارائه شده به وسیله شرکت‌ها و... مبنای پژوهش قرار می‌گیرند. بنابراین، دامنه این نوع پژوهش از تجزیه و تحلیل بنیادی اطلاعات حسابداری تا تجزیه و تحلیل محتوای مطالب ارائه شده و کاربرد روش‌های انتقاد گونه و سرانجام تا ارائه‌ی تئوری حسابداری کشیده می‌شود.
- فهرست منابع**
- * آذر، عادل (۱۳۷۸)، تبیین آماری فرضیات در پژوهش‌های مدیریتی- رفتاری، فصلنامه دانش
- مدیریت، شماره ۲۶.
- * ازکیا، مصطفی و علیرضا دژبان (۱۳۸۲)، روش‌های کاربردی پژوهش، انتشارات کیهان، چاپ اول، جلد اول.
- * اشرفی شهری، حسین (۱۳۷۳)، بررسی رساله‌های حسابداری، دانشگاه تهران.
- * اکرمی، روح انگیز (۱۳۷۱)، ارزیابی پایان نامه‌های کارشناسی ارشد رشته کتابداری، دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- * اعتمادی، حسین و حسین فخاری (۱۳۸۳)، تبیین نیازها و اولویت‌های پژوهش‌هایی حسابداری، بررسی-های حسابداری و حسابرسی، سال یازدهم، شماره ۳۵.
- * اعتمادی، حسین و حصار زاده و آمنه بذرفاشان (۱۳۹۱)، پیمایش پژوهش‌های حسابداری مدیریت ایران و استرالیا، مجله حسابداری مدیریت، شماره ۱۴.
- * ایمان، محمد تقی (۱۳۷۶)، نگاهی به اصول روش-شناسی در پژوهش‌های علمی، نشر دانشگاه تهران.
- * بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۸۸)، روش‌های پژوهش در روان‌شناسی و علوم تربیتی، تهران، دوران، چاپ چهارم.
- * پادیار، آذر (۱۳۸۰)، بررسی پراکندگی پایان‌نامه‌های تحصیلی حسابداری با تأکید بر الگوهای موجود و کاربرد روش‌های پژوهش در آن‌ها، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- * حافظنیا، محمدرضا (۱۳۸۶)، مقدمه‌ای بر روش پژوهش در علوم انسانی، تهران، سمت، چاپ سیزدهم.
- * خلیلی، سیاوش (۱۳۸۹)، روش‌های پژوهش آمیخته، نشر یادواره‌ی کتاب، چاپ اول.
- * دلاور، علی (۱۳۸۶)، روش‌های پژوهش در روان‌شناسی و علوم تربیتی، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور، چاپ اول.
- * رهنمای رودپشتی، فریدون و بهاره بنی طالبی دهکردی و مریم کاویان (۱۳۹۱)، تحلیل محتوای نشریات دارای رتبه علمی-پژوهشی رشته حسابداری ایران، مجله حسابداری مدیریت، شماره ۱۵.
- * ساروخانی، باقر (۱۳۷۵)، روش پژوهش در علوم اجتماعی، نشر پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات

- National Association of Accountants, 1976. فرهنگی.
- * Charles J. Corrado, Event Studies: A Methodology Review, working paper (www.ssrn.com), 26 July 2010. * ساعی، علی (۱۳۸۷)، روش پژوهش در علوم اجتماعی، تهران، سمت، چاپ دوم.
- * Creswell, J.W. Research design: Quantitative, Qualitative and Mixed Methods Approaches. 3rd ed. Thousand Oaks, CA: Sage publications Inc.; 2009. * فرحی، منصور (۱۳۷۰)، روش‌شناسی علوم انسانی، پایان نامه کارشناسی ارشد فلسفه، دانشگاه تهران.
- * Donald P. Cram, Vijay Karan and Iris Stuart, Three Threats to Validity of Choice-Based and Matched Sample Studies in Accounting Research, working paper (www.ssrn.com), January 3, 2007. * فقیهی، ابوالحسن و عسل آغاز (۱۳۹۰)، روش‌های پژوهش اجتماعی - رویکردهای کمی و کیفی، نشر ترمه، جلد اول، چاپ اول.
- * Johnson, O. On Taxonomy and accounting research. The Accounting Review 1972; 47(1): 64-74. * گالتون، ج. و موزر، س.ک (۱۳۷۴)، روش پژوهش در علوم اجتماعی، کاظم ایزدی، تهران، کیهان، چاپ چهارم.
- * Kothari, S.P. Capital markets research in accounting. Journal of Accounting and Economics 2001; 31: 105-231. * مارکزیک، جوفری و دیگران (۱۳۸۶)، اصول طرح پژوهش و روش‌شناسی، مریم خسروی، تهران، پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران، چاپ اول.
- * Krippendorff, Klaus, Content analysis: an introduction to its methodology, 1980; 76-77. * ملیح، سعید (۱۳۷۶)، بررسی محتوای مقالات کتابداری پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- * Lukka, K. and E. Kasanen. Is accounting a global or a local discipline? Evidence from major research journals. Accounting, Organization and Society 1996; 21(7/S): 755-773. * میرزایی، خلیل (۱۳۸۸)، پژوهش، پژوهشگری و پژوهشنامه نویسی، نشر جامعه شناسان، جلد اول، چاپ اول.
- * Marek Gruszczynski, Quantitative methods in accounting research, Warsaw School of Economics Department of Applied Econometrics Working Papers, 2009. * نیکومرام، هاشم و فریدون رهنمای رودپشتی و علی بیات (۱۳۸۸)، بررسی دلایل کمبود پژوهش‌های تجربی انجام شده در حوزه حسابداری مدیریت، مجله حسابداری مدیریت، شماره ۲.
- * Merchant, K.A. Paradigms in accounting research: A view from North America. Management Accounting Research 2010; 21: 116-120. * Ahrens, T and M. Mollona. Organizational control as cultural practice - A shop floor ethnography of a Sheffield steel mill. Accounting, Organizations and Society 2007; 32: 305-331.
- * Oler et al.Characterizing accounting research. Accounting Horizons 2010; 24 (4): 635-670. * Allee, K.D., N.Bhattacharya, E.L. Black and T.E. Christensen. Pro forma disclosure and investor sophistication: External validation of experimental evidence using archival data. Accounting, Organizations and Society 2007; 32: 201-222.
- * Olalere, Taiwo, methodology in accounting research, working paper (www.ssrn.com), September 2, 2011. * Belkaoui, Ahmed raihi, Accounting theory, 2002; 110.
- * Patton, M.Q. Qualitative research and evaluation methods. 3rd ed. Thousand Oaks, CA: Sage publications Inc.; 2002. * Bouillon, M and S. Ravenscroft. Undergraduate preparation and dissertation methodologies of accounting Phds over the past 40 years. Global Perspectives on Accounting Education 2010; 7: 19-29.
- * Smith, Malcolm, research method in accounting, 2003. * Bryman, A. Social research methods. 3rd ed. Oxford: Oxford University Press; 2008.
- * Zimmerman, J.L. Conjectures regarding empirical managerial accounting research. Journal of Accounting and Economics 2001; 32: 411-427. * Buckley J.W., M.H. Buckley and H. Chiang. Research Methodology and Business Decisions.